

Šifra kandidata :

--

Državni izpitni center

M 1 5 2 5 3 1 2 1

JESENSKI IZPITNI ROK

FILOZOFIJA

≡ Izpitna pola 1 ≡

Komentar besedila

Petek, 28. avgust 2015 / 90 minut

*Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.
Kandidat dobi dva konceptna lista in dva ocenjevalna obrazca.*

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati naloge, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca). Svojo šifro vpišite tudi na konceptna lista.

Izpitna pola vsebuje 4 filozofska besedila, od katerih izberite eno in napišite komentar, ki naj obsega najmanj 600 besed. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 22.

V preglednici z "x" zaznamujte, komentar katerega filozofskega besedila naj ocenjevalec oceni. Če tega ne boste storili, bo ocenil prvi komentar, ki ste ga pisali.

1.	2.	3.	4.

Pišite v **izpitno polo** z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom. Pred komentar prepisite avtorja besedila in naslov dela, ki ste ga izbrali. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napačno besedo ali poved prečrtajte in jo zapišite na novo. Nečitljivo besedilo bo ocenjeno z 0 točkami. Osnutek komentarja pišite na konceptna lista. Osnutek se ne upošteva pri ocenjevanju.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 2 prazni.

V sivo polje ne pišite.

Prazna stran

OBRNITE LIST.

1. Platon: Država

Prevod Jožeta Košarja

[...] pogosto si že slišal, da je ideja dobrega največje spoznanje. Šele po njej dobijo pravičnost in druge kreposti svojo vrednost in korist. Zdaj dobro veš, da hočem ravno to povedati, in poleg tega tudi to, da mi te ideje ne poznamo dobro; če pa brez nje vse drugo še tako dobro poznamo, nimamo od tega – tudi to veš – nobene koristi, prav tako ne, kakor je nimamo od posestva, ki ni dobro.

(Vir: Platon: Država. Prevod Jože Košar. Založba Mihelač, Ljubljana 1995, 5. knjiga, str. 198.)

V navedenem odlomku Platon povezuje idejo dobrega s pravičnostjo in krepostmi. Napišite enovit komentar k odlomku v obliki RAZLAGALNEGA eseja, ki naj bo dolg vsaj 600 besed. Odlomka ne obnavljajte, temveč razložite, zakaj je ideja dobrega težko spoznatna in kakšno funkcijo ima spoznanje ideje dobrega pri oblikovanju pravične države ter po čem se filozof loči od ljubitelja mnenj glede na dobro. Svojo razlago umestite v celoto dela.

Prevod Gorazda Kocijančiča

[...] pogosto si že slišal, da je uzrtost Dobrega najpomembnejši nauk: zaradi nje postanejo pravične in koristne tudi druge stvari, ki so v odnosu z njo. Zdaj skoraj že veš, da hočem govoriti o tem in poleg tega še o tem, da te uzrtosti ne poznamo dovolj in da, če je ne poznamo, brez nje nimamo – tudi to veš – nobene koristi, četudi bi nadvse (dobro) poznali druge stvari, tako kot je nimamo, če kaj posedujemo brez Dobrega.

(Vir: Platon: Država. Prevod Gorazd Kocijančič. Mohorjeva družba, Celje 2004, 5. knjiga, 505a-b.)

V navedenem odlomku Platon povezuje idejo (uzrtost) Dobrega s pravičnostjo in koristjo. Napišite enovit komentar k odlomku v obliki RAZLAGALNEGA eseja, ki naj bo dolg vsaj 600 besed. Odlomka ne obnavljajte, temveč razložite, zakaj je Dobro težko spoznatno in kakšno vlogo ima spoznanje ideje dobrega pri oblikovanju pravične države ter po čem se filozof loči od ljubitelja mnenj glede na Dobro. Svojo razlago umestite v celoto dela.

2. Aristotel: Nikomahova etika

Dejali smo že, da sta dva dela duše: eden je razumski, drugi nerazumski. Zdaj moramo na podoben način razčleniti še razumski del duše. Za osnovo nam bodi ugotovitev, da se razumski del spet deli na dva dela: enega, s pomočjo katerega spoznavamo tiste oblike bivajočega, katerih počela so nespremenljiva, in drugega, s pomočjo katerega spoznavamo spremenljive oblike bivajočega. Če so namreč oblike bivajočega po svoji vrsti različne, morajo biti tudi deli duše po svoji vrsti različni in prilagojeni predmetu spoznanja, saj do spoznanja pride ravno na osnovi neke podobnosti in sorodnosti med osebkom in predmetom spoznanja. Označimo enega od teh delov kot spoznavnega, drugega kot ocenjevalnega; kajti preudarjati in ocenjevati je isto, nihče ne preudarja o stvareh, ki se ne dajo spremeniti. Potemtakem je ocenjevalni del le en del razumskega dela duše.

(Vir: Aristotel: Nikomahova etika. Prevod Kajetan Gantar. Slovenska matica, Ljubljana 1994, 6. knjiga, str. 186.)

V navedenem odlomku je nadaljevanje razlage nauka o duši, ki ga je Aristotel začel v prvi knjigi. Napišite enovit komentar k odlomku v obliki RAZLAGALNEGA eseja, ki naj bo dolg 600 besed. Odlomka ne obnavljajte, temveč razložite, v kakšnem odnosu so posamezni deli duše, kakšna je vloga posameznih delov duše pri dobrem delovanju in doseganju končnega smotra – srečnosti, ter pojasnite, kakšna je pot, ki vodi človeka do najvišjega dobrega. Svojo razlago umestite v celoto dela.

3. Descartes: Meditacije

Med temi idejami pa so, se zdi, ene vrojene, druge pridobljene, spet druge pa od mene narejene. Zakaj da razumem, kaj je stvar, kaj je resnica, kaj je mišljenje – tega nimam od drugod, temveč iz svoje narave, tako se zdi. Da pa zdaj slišim hrup, vidim sonce, čutim ogenj, to po moji sodbi izvira iz stvari zunaj mene; in naposled: sirene, krilate konje in podobno si izmišljam sam. Lahko bi tudi menil, da so vse ideje pridobljene ali da so vse prirojene ali vse narejene, kajti za zdaj še nisem jasno sprevidel resničnosti njihovega izvora.

Toda tu je treba predvsem pri tistih idejah, ki jih opazujem, ko da sem jih povzel po stvareh, bivajočih zunaj mene, raziskati, kateri razlog me pravzaprav pripravlja do domneve, da so podobne tem stvarem.

(Vir: Descartes, R.: Meditacije. Prevod Primož Simoniti. Slovenska matica, Ljubljana 1988, 3. meditacija, str. 68.)

V navedenem odlomku Descartes loči tri vrste idej. Napišite enovit komentar k odlomku v obliki RAZLAGALNEGA eseja, ki naj bo dolg vsaj 600 besed. Odlomka ne obnavljajte, temveč razložite, kako Descartes razume pojem ideje, in pojasnite merilo za razvrstitev idej v tri skupine. Podrobneje pa razložite, kakšna je resničnost pridobljenih idej in kaj lahko zagotovi, da so pridobljene ideje, ki so v njem, res podobne stvarem zunaj njega. Svojo razlago umestite v celoto dela.

4. Nietzsche: H genealogiji morale

Asketski ideal izraža neko voljo: *kje* je nasprotna volja, v kateri bi se izrazil *nasprotni ideal*? Asketski ideal ima *cilj*, – ta je dovolj splošen, da se zdijo vsi ostali interesi človeškega bivanja, merjeni z njim, majceni in ozki; obdobja, ljudstva, ljudi neizprosno meri glede na ta edini cilj, ne dopušča nobene druge razlage, nobenega drugega cilja, zavrača, zanika, potrjuje, potrjuje samo glede na *svojo* interpretacijo (– in ali je sploh kdaj obstajal bolj do konca preiščljen sistem interpretacij?); ne podvrže se nobeni moči, marveč verjame v svojo predpravico pred vsako močjo, v svojo brezpogojno *distanco v rang*u glede na vsako moč, – verjame, da ni na zemlji nobene moči, ki ne bi morala najprej od njega prejeti pomen, pravico bivanja, vrednost, kot orodje za *njegovo* delo, kot poti in sredstva za *njegov* cilj, za En cilj ... Kje je *nasprotje* temu zaprtemu sistemu volje, cilja in interpretacije? Zakaj *manjka* nasprotje? ... Kje je *drugi* »En cilj«?

(Vir: Nietzsche: H genealogiji morale. Prevod Teo Bizjak. Slovenska matica, Ljubljana 1988, 3. razprava, str. 331.)

Po predhodni analizi asketskega ideala v tretji razpravi Nietzsche sprašuje po njegovem nasprotju. Napišite enovit komentar k odlomku v obliki RAZLAGALNEGA eseja, ki naj bo dolg 600 besed. Odlomka ne obnavljajte, temveč razložite pojma asketski ideal in volja do moči ter njun odnos. Zakaj Nietzsche pravi, da se je moč asketskega ideala izkazala za pošastno in zakaj moderna znanost ne more biti nasprotje temu idealu, kaj pa bi bilo po Nietzscheju lahko njegovo nasprotje? Svojo razlago umestite v celoto dela.

Prazna stran